

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K aplikaci zásady in dubio pro reo v rámci řízení o povolení obnovy trestního řízení

Řízení o povolení obnovy řízení je jedním z mimořádných opravných prostředků upravených v trestním řádu, který slouží k nápravě pochybení při zjišťování skutkového stavu v případě, že po vydání pravomocného rozsudku vyjdou najevo některé nové skutečnosti nebo důkazy. Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení by se přitom dalo označit jako specifické soudní řízení sui generis. I v rámci tohoto řízení se nicméně přiměřeně uplatní základní principy trestního řízení. V rámci tohoto článku rozebereme aplikaci zásady in dubio pro reo na řízení o obnově řízení.

Institut řízení o obnově řízení je upraven v § 277 a následujících trestního řádu. Jedná se o jeden z mimořádných opravných prostředků, kterým je zasahováno do pravomocných rozhodnutí soudů. Podmínkou pro povolení obnovy řízení je, že vyjdou najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného nebo o uloženém trestu. Účelem tohoto institutu je náprava tzv. justičních omylů, tedy situací, kdy soud dojde k nesprávnému závěru o vině obžalovaného, nebo o souvisejících podstatných otázkách, a to z důvodu nedostatků ve skutkových zjištěních. Jak konstatoval Ústavní soud ČR, platí v takovém případě, že veřejný zájem na věcně správném, a tudíž spravedlivém, rozhodnutí překračuje zájem na právní jistotě a na nezměnitelnosti pravomocných soudních rozhodnutí. Proto je možné tímto způsobem zasahovat do pravomocných rozhodnutí nalézacích soudů a prolomit zásadu ne bis in idem.[\[1\]](#)

Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení je dvoufázové, kdy soud nejprve samostatně rozhoduje o návrhu jako takovém, tedy zkoumá, zda jsou dány důvody, aby byla obnova řízení povolena. Teprve v případě, že je návrhu vyhověno, dochází k obnově řízení a k novému provedení a věcnému hodnocení důkazů, a tedy i k novému rozhodnutí o vině a souvisejících otázkách (soud nicméně samozřejmě může i v takto obnoveném řízení dojít po provedení nových důkazů k totožnému závěru o vině i trestu). V řízení o návrhu na obnovu řízení jako takovém tak není přezkoumávána věcná správnost původních rozhodnutí a soud nemůže docházet k novým skutkovým závěrům nebo tyto závěry přehodnocovat. Jedinou zkoumanou otázkou je tak existence nějakých nových skutečností a míra jejich relevance pro původní trestní řízení.[\[2\]](#)

Z uvedeného je tak patrné, že samotné řízení o návrhu na obnovu řízení je řízením velmi specifickým, kdy fakticky nedochází k posuzování skutkových ani právních otázek projednávané věci, ale pouze k hodnocení potencionální relevance nových důkazů a skutečností pro původní řízení, aniž by soud tyto důkazy a skutečnosti věcně hodnotil a vyvozoval z nich závěry o vině či nevině obžalovaného. I přes tuto specifičnost řízení o obnově řízení nicméně platí, že se jedná o řízení ve své podstatě trestní a že je tak v jeho rámci nezbytné respektovat všechny zásadní principy trestního práva.[\[3\]](#) Aplikovat je tak třeba mimo jiné i princip in dubio pro reo, tedy že v pochybnostech je nezbytné rozhodnout vždy ve prospěch obžalovaného. Jak konstatoval Ústavní soud ČR ve svém nálezu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2517/08, znamená aplikace tohoto principu pro řízení o obnovu řízení, že:

„... i v řízení o povolení obnovy řízení je třeba ctít princip in dubio pro reo a soudce rozhodující o povolení obnovy řízení by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být zásadně otevřený tomu, že předložený důkaz může dosavadní rozhodnutí o vině zvrátit. Mutatis mutandis tedy i zde

platí následující závěry Evropského soudu pro lidská práva učiněné ve věci *Melich a Beck v. Česká republika* (rozhodnutí z 1.7. 2008, bod 49, resp. 54): „- zásada *in dubio pro reo*, (-) vyžaduje, aby soudci nevycházeli z předem pojatého přesvědčení, že obžalovaný spáchal čin, který je mu kladen za vinu, aby důkazní břemeno spočívalo na obžalobě a aby případné pochybnosti byly využity ve prospěch obžalovaného (*Lavents proti Lotyšsku*, č. 58442/00, § 125, 28. listopadu 2002).“

V citovaném nálezu Ústavní soud nadto zdůraznil právě význam shora popsaného rozdělení řízení o obnově řízení na jednotlivé fáze, kdy v rámci řízení o samotném návrhu na povolení obnovy řízení není možné přehodnocovat skutková zjištění učiněná soudy v původním řízení a není možné činit závěry o vině či nevině obžalovaného. Soudy tak například nemohou v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení samostatně vyhledávat nové důkazy svědčící o vině obžalovaného a zpochybňovat tak jeho tvrzení, to je možné případně až v rámci následně obnoveného řízení. Konkrétní dopady zásady *in dubio pro reo* potom Ústavní soud ČR popsal například v rámci svého nálezu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. III. ÚS 1414/16:

*„Pro rozhodování o obnově řízení jsou významné takové skutečnosti nebo důkazní prostředky, kterými jsou zpochybňovány usvědčující důkazy provedené v původním řízení. Hodnocení předložených důkazů nesmí přesahovat rámec zjištění, zda je pravděpodobné, že tvrzená skutečnost či nový důkaz sám, anebo ve spojení s již provedeným dokazováním by mohl přivodit změnu rozhodnutí. Výsledkem hodnocení nemůže a nesmí být nové, změněné skutkové zjištění. Skrze uvedené hodnocení je třeba dosáhnout určitého stupně pravděpodobnosti či důvodný předpoklad pro očekávání, že změna rozhodnutí je možná. Jde tedy o posouzení otázky, zda nové skutečnosti nebo důkazy jsou způsobilé, samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu či jiným orgánům činným v trestním řízení již dříve, odůvodnit jiné, tj. pro stěžovatele příznivější rozhodnutí. Toto zkoumání spočívá v porovnání důkazů dosud provedených a dosavadních skutkových zjištění s důkazním významem nových skutečností, resp. nových důkazů. **Pokud by bylo možno dospět k vysokému stupni pravděpodobnosti, resp. plně odůvodněnému předpokladu (není tedy nutná absolutní jistota v tomto směru) o tom, že by na základě nových skutečností a důkazů mohlo dojít ke změně původního rozhodnutí, je namíště rozhodnout o povolení obnovy.**“*

Aplikace zásady *in dubio pro reo* je potom velmi významná v případě, kdy v původním řízení došlo z nějakého důvodu k doznání pachatele, prohlášení viny, nebo k nějakému obdobnému postupu, zjednodušeně řečeno tedy v případech, kdy pachatel svoji vinu uznal. Ústavní soud ČR již v nálezu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. II. ÚS 1873/23 poukázal na některé negativní jevy, které provázejí institut prohlášení viny (nebo jiné srovnatelné instituty) a zdůraznil, že prohlášení viny v žádném případě neumožňuje obejití zásady materiální pravdy, kdy jsou to orgány činné v trestním řízení, které jsou povinny prokazovat obviněnému vinu nade vši možnou pochybnost, a to i v případě, že se sám k činu doznal, nebo prohlásil vinu. Na to pak Ústavní soud ČR navázal ve svém dalším nálezu ze dne 16. 10. 2024, sp. zn. I. ÚS 2299/23, v rámci kterého tyto principy vztáhl konkrétně na řízení o obnově řízení a jednoznačně deklaroval, že s ohledem právě na princip *in dubio pro reo* a na princip materiální pravdy je možné a potřebné obnovit řízení i tam, kde došlo k aplikaci institutu prohlášení viny nebo jiného srovnatelného institutu. Jinými slovy tedy prohlášení viny, doznání obžalovaného nebo jiný podobný postup zásadně nepředstavuje překážku pro následné obnovení řízení v případě, že jsou dány nové skutečnosti, které věrohodnost zjištěného skutkového stavu vyvracejí.

Na straně druhé nicméně ani aplikace principu *in dubio pro reo* na řízení o obnově trestního řízení není „bezbřehá,“ tedy nové skutečnosti a důkazy mohou být důvodem pro obnovení řízení pouze v případě, že je po jejich provedení dán důvodný předpoklad, že by se mohly stát základem pro nové rozhodnutí v původním trestním řízení a že by na jejich základě soudy mohly dojít k odlišným závěrům o vině, nebo jiné podstatné otázce trestního řízení. V tomto směru je možné poukázat na právní názor vyjádření v usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 2339/20:

„17. V souladu s uvedenými východisky je tedy nutno brát zřetel na skutečnost, že obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem a má s ní být nakládáno restriktivním způsobem a pouze v těch případech, kdy se teprve po pravomocném rozhodnutí vyskytly nedostatky ve skutkovém zjištění. Zákonem označené skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé je proto třeba vykládat tak, že v řízení o povolení obnovy musí soud velmi pečlivě zjišťovat jejich relevanci pro již pravomocně skončené trestní řízení (srov. nález ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2517/08 a nález ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2445/08), což vyplývá ze znění § 278 odst. 1 trestního řádu. Soud tedy v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení musí zkoumat, zda nové skutečnosti nebo důkazy jsou způsobilé, samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu či jiným orgánům činným v trestním řízení už dříve, odůvodnit jiné, tj. pro stěžovatele příznivější rozhodnutí o vině nebo o trestu a toto zkoumání spočívá v porovnání důkazů dosud provedených a dosavadních skutkových zjištění s důkazním významem nových skutečností, resp. nových důkazů.“

Z nadepsaného tak vyplývá, že ač je řízení o obnově řízení velmi specifickým institutem, ve kterém jsou navržené důkazy posuzovány pouze z perspektivy jejich možného dopadu na skutková zjištění učiněná v rámci původního řízení, aniž jsou věcně vyhodnocovány a aniž by soudy na základě nich mohly dojít k novým skutkovým závěrům, jedná se nadále o řízení trestní, v jehož rámci je třeba aplikovat všechny principy trestního práva. Jedním z těchto principů je zásada in dubio pro reo, tedy že v pochybnostech je třeba rozhodnout ve prospěch obžalovaného. Tuto zásadu je přeneseně třeba aplikovat i v rámci řízení o obnově řízení, kdy v případě určitých pochybností, zda mohou nově předložené skutečnosti a důkazy mohou ovlivnit rozhodnutí soudů ve prospěch obžalovaného, je třeba obnovu řízení spíše povolit. Tento princip se projevuje mimo jiné v těch řízeních, v rámci kterých se obžalovaný zjednodušeně řečeno k trestné činnosti přiznal, kdy ani to není překážkou případné obnovy řízení, pokud vyjdou najevo nové pro původní řízení relevantní skutečnosti. Ani v případě řízení o návrhu na obnovu řízení nicméně není možné zásadu in dubio pro reo vykládat absolutně. Nové skutečnosti a důkazy tak musejí být způsobilé vyvolat skutečně důvodný předpoklad, že budou mít vliv na původní učiněná skutková zjištění, v opačném případě není možné obnovu řízení povolit.

Mgr. Jan Vlasák
Advokátní koncipient

**sokol
novák
tdpa**

Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533

e-mail: info@sntd.cz

[1] Srov. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2445/08.

[2] Srov. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 29. 7. 2010, sp. zn. III. ÚS 3386/09.

[3] Srov. zejména náleží Ústavního soudu ČR ze dne 25. 11. 1999, sp. zn. III. ÚS 95/99.

© EPRAVO.CZ - Sbířka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)